

АУДИТОРСЬКИЙ ВИСНОВОК
(ЗВІТ НЕЗАЛЕЖНОГО АУДИТОРА)
наданий незалежною аудиторською фірмою
ТОВ «Рада Лтд»

ВИСНОВОК
щодо фінансової звітності
ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА
«КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «СОЮЗ»
за рік, що закінчився 31 грудня 2013

- Вищому Органу ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «СОЮЗ» Загальним зборам акціонерів;
- Спостережній раді ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «СОЮЗ»
- Голові Правління ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «СОЮЗ»

м. Київ

18 квітня 2014р.

На підставі договору № 72/13 від 28 жовтня 2013 року аудиторами ТОВ «Аудиторська фірма «Рада Лтд», яка здійснює свою діяльність на підставі Свідоцтва про внесення в реєстр суб'єктів аудиторської діяльності №1575, виданого згідно рішення Аудиторської Палати України №101 від 18.05.2001 р. (строк дії свідоцтва подовжено за рішенням АПУ №229/4 від 31.03.2011р. до 31 березня 2016 року) проведено аудиторську перевірку фінансової звітності ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «СОЮЗ» (надалі Банк) за рік, що закінчився 31 грудня 2013 року, у складі Звіту про фінансовий стан (Балансу), Звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіту про фінансові результати), Звіту про рух грошових коштів за прямим методом, Звіту про зміни власного капіталу (Звіту про власний капітал), Приміток до фінансової звітності .

Відповідальність управлінського персоналу за фінансову звітність

Управлінський персонал несе відповідальність за підготовку та достовірне представлення цих фінансових звітів у відповідності з нормативними вимогами Національного банку України до організації бухгалтерського обліку і звітності в банківських установах України, встановлених відповідно до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Відповідальність управлінського персоналу охоплює: розробку, впровадження та використання внутрішнього контролю стосовно підготовки та достовірного представлення фінансових звітів, які не містять суттєвих викривлень, внаслідок шахрайства або помилки; вибір та застосування відповідної облікової політики, а також облікових оцінок, які відповідають обставинам.

Відповідальність аудитора

Нашою відповідальністю є надання висновку щодо цих фінансових звітів на основі результатів нашої аудиторської перевірки. Ми провели аудиторську перевірку у відповідності до Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, що прийняті як Національні стандарти аудиту відповідним рішенням Аудиторської палати України. Ці стандарти вимагають від нас дотримання етичних вимог, а також планування й виконання аудиторської перевірки для отримання достатньої впевненості, що фінансові звіти не містять суттєвих викривлень.

Аудит передбачає виконання аудиторських процедур для отримання аудиторських доказів стосовно сум та розкриття у фінансових звітах. Відбір процедур залежить від судження аудитора. До таких процедур входить і оцінка ризиків суттєвих викривлень фінансових звітів внаслідок шахрайства або помилок. Під час оцінки цих ризиків аудитор розглядає заходи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання щодо підготовки та достовірного представлення фінансових звітів, з метою розробки аудиторських процедур, які відповідають обставинам. Аудит включає також оцінку відповідності використаної облікової політики, прийнятність облікових оцінок, зроблених управлінським персоналом, та загального представлення фінансових звітів.

Ми вважаємо, що отримали достатні та відповідні аудиторські докази для формулювання підстави для висловлення модифікованої аудиторської думки.

Підстава для умовно-позитивної думки

Значну частину активів Банку становлять кредити та заборгованість клієнтів. Заставне майно по більше ніж 90% кредитів складається із цінних паперів та майнових прав на цінні папери. З огляду на волатильність фондового ринку України, можна характеризувати кредитний портфель як такий, що має підвищений ризик.

Умовно-позитивна думка

На нашу думку, за винятком можливого впливу питання, про яке йдеться в параграфі «Підстава для умовно-позитивної думки» складена Банком фінансова звітність відображає достовірно у всіх суттєвих аспектах дійсний

фінансовий стан ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «СОЮЗ» станом на 31 грудня 2013 року, його фінансові результати та іншу викладену у цієї звітності інформацію, викладену у відповідності до нормативних вимог Національного банку України, які ґрунтуються на Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку та Міжнародних стандартах фінансової звітності.

Параграф, що привертає увагу

Звертаємо увагу на економічні зміни в Україні, які можуть впливати на діяльність Банку. Фінансова звітність відображає поточну оцінку управлінським персоналом можливого впливу умов здійснення діяльності на операції та фінансовий стан Банку. Майбутні умови здійснення діяльності можуть відрізнятись від цієї оцінки. Вплив таких відмінностей на операції та фінансовий стан Банку може бути суттєвим.

Директор з питань аудиту
ТОВ АФ «РАДА Лтд»
сертифікат А №005378 від 28.04.1994 р.,
Термін дії подовжено до 28.04.2018 р.
сертифікат №0000011, що виданий Національним
банком України 22.12.2004 р.,
термін дії продовжено до 01.01.2015р.,
свідоцтво про внесення до реєстру аудиторів банків
Національного банку України №0000014

Маслова С.М.

Аудитор ТОВ «АФ «РАДА Лтд»
сертифікат А №003707 від 26.03.1999р.
Термін дії продовжено до 26.03.2018 р.
сертифікат №0000017, що виданий Національним
банком України 22.12.2004 р.,
термін дії продовжено до 01.01.2015р.,
свідоцтво про внесення до реєстру аудиторів банків
Національного банку України №0000015

Лобов П.І.

ЗВІТ ЩОДО ВИМОГ ІНШИХ ЗАКОНОДАВЧИХ ТА НОРМАТИВНИХ АКТІВ

м. Київ

18 квітня 2014 р.

Аудиторською фірмою ТОВ «Аудиторська фірма «Рада лтд» у відповідності з вимогами ст. 69 Закону України «Про банки та банківську діяльність», Положення про порядок подання банками до Національного банку України аудиторських звітів за результатами щорічної перевірки фінансової звітності, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 09.09.2003р. № 389 (із змінами і доповненнями) надається додаткова інформація (оцінка), яка стосується річної фінансової звітності ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «СОЮЗ» щодо:

- відповідності (достовірності відображення) обсягу активів і зобов'язань банку за строками погашення, яка має базуватися на підставі аналізу статистичної форми № 631 «Звіт про структуру активів та пасивів за строками», затвердженої постановою Правління Національного банку України від 19.03.2003 № 124, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 07.05.2003 за № 353/7674 (із змінами);

- якості управління активами та пасивами банку;

- достатності резервів та капіталу банку, яка визначається на підставі аналізу якості активів банку, а також операцій з інсайдерами/пов'язаними особами відповідно до вимог нормативно-правових актів Національного банку;

- адекватності системи управління ризиками банку;

- адекватності бухгалтерського обліку, процедур внутрішнього аудиту та заходів контролю банку.

Дану інформацію необхідно розглядати разом із висновком незалежних аудиторів щодо річної фінансової звітності Банку за 2013 рік.

Питання, які викладені в цьому звіті, розглядалися лише у межах проведення аудиторської перевірки річної фінансової звітності Банку за 2013р. на основі вибіркового тестування та у обсягах, необхідних для планування та проведення аудиторських процедур відповідно до Міжнародних стандартів аудиту.

Крім того, слід врахувати, що критерії оцінки питань, пов'язаних з діяльністю Банку і організацією системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю, використовувані нами, можуть відрізнятися від критеріїв, що застосовуються Національним банком України.

Відповідність (достовірність відображення) обсягу активів і зобов'язань банку за строками погашення

Структура активів та пасивів в розрізі строків погашення наведена у примітці 30 «Управління фінансовими ризиками», зокрема у таблиці 30.6 «Аналіз фінансових активів та зобов'язань за строками погашення на основі очікуваних строків погашення» до річної фінансової звітності Банку за 2013 рік.

Виконуючи вимоги п. 3.3 «Положення про порядок подання банками до Національного банку України аудиторських звітів за результатами щорічної перевірки фінансової звітності» ми провели аналіз статистичної форми № 631 «Звіт про структуру активів та пасивів за строками», затвердженої постановою Правління Національного банку України від 19.03.2003р. № 124, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 07.05.2003р. за № 353/7674 (із змінами), яка не є складовою частиною комплексу річної фінансової звітності Банку і яка може мати певні відмінності з даними примітки 30.

На нашу думку, дані статистичної форми № 631 «Звіт про структуру активів та пасивів за строками» достовірно, в усіх суттєвих аспектах, відображають обсяг активів і зобов'язань Банку за строками погашення відповідно до нормативних вимог.

Аналіз співвідношення активів і зобов'язань Банку за строками їх погашення, що базується на аналізі даних, наведених у статистичній формі № 631 «Звіт про структуру активів та пасивів за строками», затвердженій постановою Правління -Національного банку України від 19.03.2003р. № 124 (із змінами), свідчить про наявність звичайної незбалансованості активів та зобов'язань за термінами погашення. Позитивні розриви, що перевищують величину 10% загальних активів Банку спостерігаються протягом періодів від 32 днів до 274 днів. Від'ємні розриви в суттєвих розмірах спостерігаються лише по грошових коштах на вимогу.

Якість управління активами та пасивами банку

В Банку діють внутрішні положення, які розроблені на підставі нормативних вимог Національного банку України. Вони дозволяють забезпечити якість управління активами та пасивами на рівні, що забезпечує діяльність Банку з дотриманням економічних нормативів, визначених нормативними вимогами Національного банку України.

З огляду на збитковість валютних операцій, яка спостерігається за результатами операцій Банку в 2013 році, керівництву потрібно звернути увагу на якість управління валютними активами та пасивами

Розкриття інформації за видами активів та зобов'язань у фінансовій звітності Банку, відповідає вимогам Міжнародних стандартів фінансової звітності та вимогам Національного банку України щодо формату подання інформації. Якість кредитного портфелю достовірно розкрито в Примітці 8 до Річного фінансового звіту.

Банк має потенційні зобов'язання, інформацію про які повністю розкрито в Примітці 31 до Річного фінансового звіту Банку. Розмір потенційних зобов'язань не ставить загрози існуванню Банку.

Достатність резервів та капіталу банку, операції з інсайдерами

За станом на кінець дня 31 грудня 2013р. рівень регулятивного капіталу Банку складає 578,3 млн. грн., що відповідає вимогам Національного банку України, встановленим Інструкцією про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженою постановою Правління Національного банку України від 28.08.2001 N368 та зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 28.08.2001 за N 841/6032.

Банк формує резерви на покриття можливих витрат за активними банківськими операціями включаючи розміщені депозити, надані кредити, дебіторську заборгованість як у національній, так і в іноземній валютах. Для цілей класифікації активів при розрахунку резервів Банк користується нормативно-правовими вимогами Національного банку України та внутрішніми положеннями. Обсяг сформованих резервів зменшує облікову вартість відповідного активу.

Станом на кінець дня 31 грудня 2013 року Банком сформовано наступні резерви:

- резерви під знецінення за кредитами;
- резерв під знецінення інших фінансових активів;
- резерв під знецінення інших активів.

Формування резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями проводилось Банком згідно з вимогами Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 25 січня 2012р. № 23 (зі змінами). Відповідно із вимогами Постанови № 23 від 25.01.2012р. кредитним персоналом об'єктивно оцінюються кредитні ризики та регулярно здійснюється контроль за фінансовим станом позичальника та за станом заставного майна.

На нашу думку, кредитному портфелю Банку притаманний підвищений ризик через концентрацію за видами заставного майна, яке здебільшого представлено цінними паперами, або майновими правами на цінні папери. Підвищена волатильність фондового ринку України може суттєво вплинути на якість кредитного портфелю Банку.

Бухгалтерський облік операцій по формуванню резервів ведеться відповідно до вимог Інструкції з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (деPOSITних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України, затвердженої постановою Правління Національного банку України № 481 від 27.12.2007р. (із змінами).

Протягом звітної періоду та на звітну дату формування резервів для відшкодування втрат за активними операціями здійснювалося Банком відповідно до вимог нормативно-правових актів Національного банку України у повному обсязі.

Якість портфелю цінних паперів задовільна. Цінні папери відображено в річній звітності за ринковою вартістю.

Інформація щодо операцій, які Банк проводив із пов'язаними особами у 2013 році розкрита в Примітці 36 «Операції з пов'язаними сторонами» в

таблицях до неї. Операції з інсайдерами/пов'язаними особами проводились в межах норм чинного законодавства та на загальних умовах. Питома вага операцій Банку з інсайдерами/пов'язаними особами не становила загрози надходженням та капіталу Банку.

Адекватність системи управління ризиками

Управління ризиками – моніторинг і контроль рівня і концентрації ризиків, що виникають у зв'язку з діяльністю Банку. Основні категорії ризику, що властиві бізнесу Банку: кредитний ризик, ринковий ризик, валютний ризик, операційний ризик, ризик ліквідності, процентний ризик.

Управління ризиками здійснюється керівництвом за допомогою підрозділів Управління ризиками, Управління валютних ризиків, ризиків ліквідності та економічних нормативів. Оперативний контроль здійснюється Службою внутрішнього аудиту.

Протоколом Правління АТ «КБ «СОЮЗ» № 20 від 10.08.2010р. затверджено Політику управління ризиками Банку.

Для забезпечення комплексності та надійності організації та функціонування систем управління ризиками Банком також розроблені наступні документи:

- Методика управління кредитним ризиком, затверджена Протоколом Правління Банку № 4 від 11.02.2010р.;
- Методика управління операційними ризиками, затверджена Протоколом Правління Банку № 4 від 11.02.2010р.;
- Методика управління процентним ризиком, затверджена Протоколом Правління Банку № 4 від 11.02.2010р.;
- Методика управління ринковим ризиком, затверджена Протоколом Правління Банку № 4 від 11.02.2010р.;
- Методика управління валютним ризиком, затверджена Протоколом Правління Банку № 4 від 11.02.2010р.;
- Методика управління ризиком ліквідності, затверджена Протоколом Правління Банку № 4 від 11.02.2010р.
- Положення щодо проведення процедури стрес-тестування валютних ризиків та ризиків ліквідності в Публічному акціонерному товаристві "Комерційний банк "СОЮЗ" затверджена Протоколом Правління Банку №54 від 29.12.2012р.
- Положення щодо методики проведення стрес-тестування кредитних ризиків в Публічному акціонерному товаристві "Комерційний банк "СОЮЗ" затверджена Протоколом Правління Банку №54 від 29.12.2012р.

Інформація щодо оцінки Банком банківських ризиків розкрита в Примітці 30 «Управління фінансовими ризиками», та таблицях 30.1-30.7.

Валютний ризик, якій пов'язаний із можливою зміною офіційного курсу гривні до іноземних валют розкритий в таблиці 30.4, та оцінюється керівництвом, як помірний.

Адекватність бухгалтерського обліку, процедур внутрішнього аудиту

Відповідно до затвердженої рішенням Спостережної ради АТ «КБ «СОЮЗ» організаційної структури Банку від 28.08.2013 року (Протокол №9) в 2013 році ведення бухгалтерського обліку та складання звітності здійснювалось Відділом статистичної звітності, Відділом внутрішньобанківського та податкового обліку, Відділом обліку банківських операцій.

Службу бухгалтерського обліку в Банку очолює головний бухгалтер, що діє на підставі посадової інструкції, затвердженої Головою Правління Банку від 07.09.2010р., в якій визначено обов'язки та права головного бухгалтера.

Банком розроблені основні складові облікової політики. Положення про облікову політику банку на 2013 рік затверджене рішенням Правління Банку від 29.12.2012р. (протокол № 54). Положення про облікову політику Банку розроблено із застосуванням принципів Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Основи облікової політики Банку викладено у Примітці 4 до річного фінансового Звіту Банку.

Протягом 2013 року Банком не здійснювалось внесення змін до Положення про облікову політику Банку.

Бухгалтерський облік ведеться у відповідності до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків України (зі змінами), що затверджена постановою Правління Національного банку України від 17 червня 2004р. № 280 та інших нормативних документів Національного банку України.

Фінансова звітність Банку складається за допомогою окремих модулів автоматизованої банківської системи «Scrooge».

Ми проаналізували порядок організації бухгалтерського обліку в Банку, ознайомилися з порядком фіксування господарських операцій та їх реєстрації в бухгалтерських регістрах, системою документообігу та внутрішнього контролю, критеріями, що використовуються при складанні фінансової звітності.

Результати нашого аналізу дають нам підстави вважати, що організація бухгалтерського обліку в Банку, в цілому, відповідає вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та відповідним нормативним документам. Ми вважаємо, що діюча в Банку система бухгалтерського обліку забезпечує безперервне фіксування господарських операцій шляхом складання первинних документів, їх обробку та систематизацію у відповідних регістрах, складання звітності у відповідності із нормативними документами Національного Банку України та Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. Принципи побудови облікової політики та складання фінансової звітності Банку відповідають основним вимогам нормативно-правових документів Національного банку України, які базуються на принципах Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Річна фінансова звітність за 2013 рік складена у відповідності до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

Станом на 31 грудня 2013 року робота внутрішнього аудиту регулюється Положенням про Службу внутрішнього аудиту, що затверджене Рішенням Спостережної ради від 30.08.2011р. (Протокол №14).

Положення регламентує організаційний статус, повноваження та сферу відповідальності служби внутрішнього аудиту Банку.

Відповідно до Статуту Банку Служба внутрішнього аудиту підпорядковується Спостережній раді Банку.

Згідно наданих нам документів планові перевірки Службою внутрішнього аудиту проведено згідно з планом затвердженим на 2013 рік.

На нашу думку, робота Служби внутрішнього аудиту Банку, в цілому, відповідає вимогам Національного банку України щодо обов'язків Служби внутрішнього аудиту.

Директор з питань аудиту
ТОВ АФ «РАДА Лтд»
сертифікат А №005378 від 28.04.1994 р.,
Термін дії подовжено до 28.04.2018 р.
сертифікат №0000011, що виданий Національним
банком України 22.12.2004 р.,
термін дії продовжено до 01.01.2015р.,
свідоцтво про внесення до реєстру аудиторів банків
Національного банку України №0000014

Маслова С.М.

Аудитор ТОВ «АФ «РАДА Лтд»
сертифікат А №003707 від 26.03.1999р.
Термін дії продовжено до 26.03.2018 р.
сертифікат №0000017, що виданий Національним
банком України 22.12.2004 р.,
термін дії продовжено до 01.01.2015р.,
свідоцтво про внесення до реєстру аудиторів банків
Національного банку України №0000015

Лобов П.І.